

PODSTATNÁ JMÉNA (SUBSTANTIVA)

- Rozlišujeme:
  - **konkrétní** – jsou to názvy osob, zvířat a věcí (*otec, pes, boty*)
  - **abstraktní** – jsou to názvy vlastností, dějů a vztahů (*srdečnost, obdivování, láska, přátelství*)Některá podstatná jména mají v jedné souvislosti význam konkrétní, v jiné abstraktní (**psaní** – *dopis x činnost*, **vláda** – *osoby x činnost*).
- Z jiného hlediska můžeme substantiva členit na:
  - **obecná** označují kteroukoli osobu, zvířete nebo věc téhož druhu, píšeme je s **malým počátečním písmenem** (*člověk, pes, sůl*).
  - **vlastní** označují určitou osobu, zvíře nebo věc, jednoslovná vlastní jména píšeme s **velkým písmenem** (*Jan, Rek, Říp*).

Vlastní jména (jednoslovná) označují:

- **osoby** (jméno a příjmení – jména osobní – *Jan Janáček*),
- **obyvatele míst** (*Pražan, Opavan*),
- **příslušníka rodu, národa, státu, světadílu** (*Přemyslovci, Moravan, Čech, Evropan*),
- **zvíře** (*ALík, Betina, Belina, Šemík*)
- **místo** (obce – *Třemošice, Brno*; čtvrtě – *Žižkov, Vysočany*; území – *Rakovnicko...*)
- **hory, nížiny, pohoří, ostrovy, ...** (*Sněžka, Polabí, Šumava, Island, ...*)
- **řeky, jezera, ...** (*Vltava, Odra, Bajkal, ...*)
- **země, krajiny, státy, světadíly, ...** (*Slezsko, Francie, Evropa, ...*)
- **nebeská tělesa** (odborně – *Slunce, Merkur, Měsíc, ...*)
- **spolky, podniky, hotely**, (*Sokol – spolek, Glanc – podnik, Brixen – hotel*)
- **umělecká díla, časopisy, výrobky** (*Mateřídouška – báseň, Pieta – sousoší, Louskáček – balet, Babička – kniha, ...*)
- **svátky a období** (*Velikonoce, Vánoce, Hromnice, ...*)

MLUVNICKÉ KATEGORIE URČOVANÉ U SUBSTANTIV

- U substantiv určujeme u nich **číslo, rod a pád**.

KATEGORIE ČÍSLA

- Substantiva v češtině vyjadřují **jednotné číslo** (*singulár*) a **množné číslo** (*plurál*). Protiklad singulár-plurál vyjadřují především **počítatelná substantiva** (*jablko-jablka, stůl-stoly, kniha-knihy* atd.). Existují také **nepočítatelná substantiva**, která vyjadřují kategorii čísla specifickým způsobem. Mezi ně patří:
  - **jména látková** (*vzduch, kov, dřevo* atd.)
  - **jména vlastností** (*stáří, rychlost* atd.)
  - **názvy dějů** (*spaní, střelba, lov* atd.)
  - **substantiva označující jedinečnou věc, vlastnost** aj. (*gotika, vesmír* atd.)**Plurálové podoby** takových jmen pak nemívají význam množství, ale **mohou znamenat** např.:

- **různé druhy** (*francouzská vína, těžké a lehké kovy* atd.)
  - **míru** (*dvě piva, tři sodovky* atd.)
  - **intenzitu nebo opakování** (*Měl rád dlouhé pochody. Nezajímaly ji jejich tahanice.*)
- Zvláštní skupinu tvoří **jména hromadná**. Mají tvary **jednotného čísla**, označují více věcí téhož druhu, bývají tvořena koncovkou **-í**, příponou **-stvo, -ctvo, -oví, -ina** (*to kamení, rostlinstvo, rolnictvo, stromoví, ta dubina*).
  - Existuje také skupina slov, která mají pouze plurálovou podobu. Nazývají se **pomnožná**, označují jen jednu věc a poji se s číslovkou druhovou (*ty patery kalhoty, narozeniny, Pardubice, plíce, ta ústa, vrata*).

KATEGORIE RODU

- U substantiv rozlišujeme **rod mužský** (*maskulinum*), **ženský** (*femininum*), **střední** (*neutrum*).
- U maskulina rozlišujeme ještě **životnost** a **neživotnost**.
- Střední rod (*neutrum*) je vlastně absence rodu mužského nebo ženského.
- Rozlišování rodů u substantiv slouží jako třídící princip pro skloňování.
- U některých substantiv dochází ke **kolísání v rodě**. Například kolísají mezi maskuliny a femininy: *bronz, kyčel, kredenc, rez, esej, Olomouc, Kuřim, Litovel* atd.; mezi maskulinem, femininem a neutrem: např. *rukojmí*; mezi femininem a neutrem: *ralley /reli/*.

KATEGORIE PÁDU

- Pádové formy jsou základním prostředkem, který vyjadřuje funkce substantiva ve větě. V češtině existuje sedm pádů – **nominativ, genitiv, dativ, akuzativ, vokativ, lokál a instrumentál**.

1. pád	nominativ	<i>Kdo, co?</i>
2. pád	genitiv	<i>Koho, čeho, čím?</i>
3. pád	dativ	<i>Komu, čemu?</i>
4. pád	akuzativ	<i>Koho, co?</i>
5. pád	vokativ	<i>oslovujeme, voláme</i>
6. pád	lokál	<i>(o) kom, (o) čem?</i>
7. pád	instrumentál	<i>Kým, čím?</i>

SKLOŇOVÁNÍ SUBSTANTIV

- Skloňování **mužské**:
  - jména neživotná

bez koncovky (v 1. pádě sg.):

- v 2. pádě jedn. čísla **-u** nebo **-a** (vzor tvrdý: **hrad**)
- v 2. pádě jedn. čísla **-e** (vzor měkký: **stroj**)

o jména životná

bez koncovky (v 1. p. sg.):

- v 2. pádě jedn. čísla **-a** (vzor tvrdý: **pán**)
- v 2. pádě jedn. čísla **-e** (vzor měkký: **muž**)

s koncovkou (v 1. pádě sg.):

- **-a** (vzor tvrdý: **předseda**)
- **-e** (vzor měkký: **soudce**)

• Skloňování **ženské**:

s koncovkou (v 1. pádě sg.):

- **-a** (vzor tvrdý: **žena**)
- **-e** (vzor měkký: **růže**)

bez koncovky (v 1. pádě sg.):

- v 2. pádě sg. **-e (-ě)** (vzor: **píseň**)
- v 2. pádě sg. **-i** (vzor: **kost**)

• Skloňování **střední**:

s koncovkou (v 1. pádě sg.):

- **-o** (vzor tvrdý: **město**)
- **-e** (vzor měkký: **moře**)
- **-í** (vzor dlouhý: **stavení**)

❖ **SKLOŇOVÁNÍ MUŽSKÉ**

Podstatná jména rodu mužského **bez koncovky** (v 1. p. sg):

Neživotná:

1. vzor tvrdý **hrad**

sg.

1. p. hrad
2. p. hradu, lesa
3. p. hradu
4. p. = 1. pádu
5. p. hrade! kalichu!
6. p. (na) hradě, zámku
7. p. hradem

pl.

1. p. hrady
2. p. hradů
3. p. hradům
4. p. = 1. pádu

2. vzor měkký **stroj**

- stroj
- stroje
- stroji
- = 1. pádu
- strojí!
- stroji
- strojem

- stroje
- strojů
- strojům
- = 1. pádu

5. p. = 1. pádu
 6. p. (na) hrad**ech**, zámc**ích**
 7. p. hrady

- = 1. pádu
 stroj**ích**
 stroji

Životná:

3. vzor tvrdý **pán**

4. vzor měkký **muž**

sg.

1. p. pán
 2. p. pán**a**
 3. p. pán**ovi (-u)**
 4. p. pán**a**
 5. p. pane**!** hoch**u!**
 6. p. (o) pán**ovi (-u)**
 7. p. pán**em**

- muž
 muž**e**
 muž**ovi (-i)**
 muž**e**
 muž**!** otč**e!**
 muž**ovi (-i)**
 muž**em**

pl.

1. p. pán**i, -ové**, občan**é**
 2. p. pán**ů**
 3. p. pán**ům**
 4. p. pán**y**
 5. p. = 1. pádu
 6. p. (o) pán**ech**, hoš**ích**
 7. p. pán**y**

- muž**i, -ové**, obyvatel**é**
 muž**ů**
 muž**ům**
 muž**e**
 = 1. pádu
 muž**ích**
 muž**i**

Podstatné jméno *den* má některé tvary podle vzoru měkkého v sg. i pl.:

- sg.**
 1. p. den
 2. p. dne
 3. p. dni, dnu
 4. p. den
 6. p. (o) dni, dnu (ale ve dne)
 7. p. dnem

- pl.**
 dni, dny
 dní, dnů
 dnům
 dni, dny
 (o) dnech
 dny

Podstatná jména rodu mužského **s koncovkou** (v 1. p. sg):

5. vzor tvrdý **předseda**
 (s koncovkou **-a**)

6. vzor měkký **soudce**
 (s koncovkou **-e**)

sg.

1. p. předsed**a**
 2. p. předsed**y**
 3. p. předsed**ovi**
 4. p. předsed**u**
 5. p. předsed**o!**
 6. p. (o) předsed**ovi**
 7. p. předsed**ou**

- soudc**e**
 soudc**e**
 soudc**i, -ovi**
 soudc**e**
 soudc**e!**
 soudc**i, -ovi**
 soudc**em**

pl.

1. p. předsed**ové**, husit**é**
 2. p. předsed**ů**

- soudc**i, -ové**
 soudc**ů**

3. p.	předsed ům	soudc ům
4. p.	předsed y	soudc e
5. p.	=1. pádu	= 1. pádu
6. p. (o)	předsed ech , sluz ích	soudc ích
7. p.	předsed y	soudc i

❖ ŽENSKÉ SKLOŇOVÁNÍ

1. vzor tvrdý **žena** (s koncovkou **-a**):

	sg.	pl.
1. p.	žena	ženy
2. p.	ženy	žen
3. p.	žen ě	žen ám
4. p.	ženu	ženy
5. p.	ženo!	= 1. pádu
6. p. (o)	žen ě	žen ách
7. p.	ženou	žen ami

2. vzor měkký **růže** (s koncovkou **-e**):

1. p.	růž e	růž e
2. p.	růž e	růž í , ulic
3. p.	růž i	růž ím
4. p.	růž i	růž e
5. p.	růž e !	= 1. pádu
6. p. (o)	růž i	růž ích
7. p.	růž í	růž emi

3. vzor **píseň** (2. pád sg. na **-e, -ě**):

1. p.	píseň	písn ě
2. p.	písn ě	písn í
3. p.	písn í	písn ím
4. p.	píseň	písn ě
5. p.	písn í !	= 1. pádu
6. p. (o)	písn í	písn ích
7. p.	písn í	písn ěmi

4. vzor **kost** (2. pád sg. na **-i**):

1. p.	kost	kost i
2. p.	kost i	kost í
3. p.	kost i	kost em
4. p.	kost	kost i
5. p.	kost i !	= 1. pádu
6. p. (o)	kost i	kost ech
7. p.	kost í	kost mi

❖ STŘEDNÍ SKLOŇOVÁNÍ

1. vzor tvrdý **město** (s koncovkou **-o**):

	sg.	pl.
1., 4. a 5. p.	město	města
2. p.	města	měst
3. p.	městu	městům
6. p. (o)	městě, -u	městech, městečkách
7. p.	městem	městy

2. vzor měkký **moře** (s koncovkou –e):

1., 4. a 5. p.	moře	moře
2. p.	moře	moří, letišť
3. p.	moři	mořím
6. p. (o)	moři	mořích
7. p.	mořem	moři

3. vzor smíšený **kuře** (s koncovkou –e):

1., 4. a 5. p.	kuře	kuřata
2. p.	kuřete	kuřat
3. p.	kuřeti	kuřatům
6. p. (o)	kuřeti	kuřatech
7. p.	kuřetem	kuřaty

4. vzor dlouhý **stavení** (s koncovkou –í):

1., 4. a 5. p.	stavení	stavení
2. p.	stavení	stavení
3. p.	stavení	stavením
6. p. (o)	stavení	staveních
7. p.	stavením	staveními

POZNÁMKY KE SKLOŇOVÁNÍ SUBSTANTIV

Ke skloňování:

- **slaneční, ukazatelé** – rod muž. životný (životná koncovka –i,-é)
- **slanečky, ukazatele** – rod muž. neživotný (neživotná koncovka –y, -e),
- **dny, dni** – rod mužský neživotný
- **děti** – č. mn., rod ženský, vzor kost,
- **dítě** – sg., rod střední, vzor kuře
- **člověk** – sg., vzor pán,
- **lidé** – pl., vzor kost (kromě 1. p. pl.),
- **lid, dav, zástup, hmyz, dobytek, skot, národ** – 1. p. = 4. p. – rod muž. neživotný,
- **lidičky, rodiče, koně** – mají koncovky v 1. pádě pl. neživotné (shodu mají jako podstatná jména životná),
- **sněhuláci** – rod muž. životný

Ke skloňování substantiv I.:

- pokud je za sebou uvedeno několik vlastních jmen vzoru **pán** a **muž**, je v 3. a 6. p. sg. koncovka –**ovi** zpravidla jen u posledního jména (*k básníku Karlu Jaromíru Erbenovi*), ale u vzoru **předseda** je vždy koncovka –**ovi** (*k Fráňovi Šrámkovi*),

- u podst. jmen rodu muž. živ. zakončených na **-h, -ch, -k, -g** je v 6. p. pl. koncovka **-ích** (*o dobrodruzích, o hoších, o vojácích*). U podst. jmen r. muž. neživ. takto zakončených bývá vedle koncovky **-ích** někdy také koncovka **-ách**, zvláště u jmen zakončených na **-ček** (*v obláčcích, v obláčkách*),
- podst. jm. rodu muž. živ. zakončená na **-ita, -ista** mívají v 1. a 5. p. pl. koncovku **-é** (*hokejisté*), tvary s **-i** jsou hovorové
- podst. jm. zakončená na **-ko, -cho** mají v 6. p. pl. zpravidla koncovku **-ách** (*v městečkách, v jablkách i jablcích*),
- jako přídavná jména se skloňují některá podst. jména zakončená na **-ý, -á, -é** (*hajný – mladý, Černá – mladá, vodné – mladé, -í (křeččí – jarní)*).

Ke skloňování substantiv II.:

- podle vzoru **kost** se skloňuje – *věc, řeč*, jména zakončená na **-ost**;
- podle vzoru **píseň** se skloňují – jména zakončená na **-ň, -ř, -j** a *náruč, soutěž, labuť*;
- podst. jména, která řadíme podle 2. pádu ke vzoru **kost**, mají některé tvary podle vzoru **píseň**: *myš, noc* – 3. p., 6. p. (a 7. p.) pl. *k myším, o myších (ale s myšmi), k nocím, o nocích, s nocemi*;
- některá jména zakončená na **-t', -d'** mají v 2. p. sg. a v 1. a 4. p. pl. dva tvary, např. *lodi i lodě, trati i tratě*;
- u některých dvojslabičných slov vzoru **žena** a **růže** se v některých pádech krátí kmenová samohláska, nejčastěji v 2. p. pl. – *chvil, lip, vran, žab*;
- skloňování podstatného jména práce v pl.: *práce, prací, pracím, práce, o pracích, pracemi* (jen podle vzoru *růže*).

(Pro porozumění: **Kmen** je část slova, která vznikne po odtržení koncovky, např. *chvil* –e, kmen je *chvil*, kmenová samohláska je zde **-í-**.)

ODCHYLKY VE SKLOŇOVÁNÍ SUBSTANTIV

- Některá podst. jména **označující části** těla (lidského nebo zvířecího) mají v množném čísle některé zvláštní tvary:

a)	1., 4. a 5. p.	oči	uši			
	2. pád	očí	uší			
	3. pád	očím	uším			
	6. pád	(o) očích	uších			
	7. pád	očíma	ušima			
b)	1., 4. a 5. p.	ruce	nohy	kolena	ramena	prsá
	2. pád	rukou	nohou	kolenou	ramenou	prsou
			i noh	i kolen	i ramen	
	3. pád	rukám	nohám	kolenům	ramenům	prsům
	6. pád	(o) rukou	nohou	kolenou	ramenou	prsou
		i rukách	i nohách	i kolenech	i ramenech	
	7. pád	rukama	nohama	koleny	rameny	prsy

- **Neoznačují-li** podst. jm. **noha, koleno, rameno** části těla, skloňují se v množném čísle podle příslušných vzorů, tj. bez dvojných tvarů. Např.: *s nohami stolu*.
- V některých pádech jde o tvary **dvojného čísla**. Zakončení s **–ma** v 7. p. mn. č. mají také zdrobňeliny těchto slov (*ručičkami, nožičkami*).
- Koncovka příd. jm., zájmena, číslovky se v 7. p. mn. č. přizpůsobuje koncovce podst. jm. s dvojným číslem (*s dlouhýma ušima, mezi čtyřma očima*).

JMÉNA OSOBNÍ A MÍSTNÍ

❖ SKLOŇOVÁNÍ OSOBNÍCH JMEN

Většina českých jmen a příjmení se skloňuje podle vzorů podstatných a přídavných jmen, nimž svým rodem a zakončením patří.

- Příjmení zakončená na **–e/ –ě** se často skloňují podle vzoru **soudce**, ve 3. a 6. p. mají koncovku **–ovi** (*Turkyně, Purkyňovi, Hemele, Hemelovi*).
  - Příjmení zakončená na **–o** se skloňují podle vzoru **pán**, ale v 5. p. sg. se rovná 1. p. sg. (*Stýblo*), ve 3. a 6. p. mají koncovku **–ovi** (*Stýblovi*).
  - Příjmení zakončená na **–ů** se většinou nesklonují, mohou se skloňovat jako jména bez zakončení na **–ů** (*Tomšů, 2. p. Tomšů i Tomše*).
  - Příjmení, která mají zakončení jako přídavná jména, se skloňují podle přídavných jmen (*Kočí – jarní, Novotný – mladý, Suková – mladá*).
  - *Kníže, Dítě* (soudce), 2. a 4. p. sg. *Knížete i Kníže*, 3. a 6. p. sg. *Knížetovi, Knížeti i Knížovi*, 7. p. sg. s *Knížetem i Knížem*.
- (Záleží na zvyklostech v té které rodině, nelze volně zaměňovat).

❖ SKLOŇOVÁNÍ MÍSTNÍCH JMEN

Podstatná jména pomnožná

- Podstatná jména rodu mužského zakončená na **–y, –any** se skloňují podle vzoru **hrad** (2. p. bez koncovky – *Hradčan; Mostů*; u slov zakončených na **–ly, –sy, –zy** v 6. p. koncovka **–ích**, v *Neumětelích, v Plasích*).
- Podstatná jména rodu ženského zakončená na **–y** se skloňují podle vzoru **žena** (*Benátky, Čechy, Podkovičky*).
- Podstatná jména rodu ženského zakončená na **–e, –ice** se skloňují podle vzoru **růže** (*Kraslice*, 2. p. bez koncovky – *Kraslic, Vršovice, Dejvice*, 3. p. k *Vršovcím i Vršovcím*).

PŘEJÍMÁNÍ SLOV Z CIZÍCH JAZYKŮ

- Přejímání slov z cizích jazyků je důležitým pramenem slovní zásoby.
- Některá cizí slova se zcela přizpůsobila slovům domácím a jejich cizí původ už si neuvědomujeme (*žák, barva, papír, škola, tabule, beton, model*). Jiná se však odlišují hláskovou stavbou, pravopisem a výslovností.
- Slova se přejímala:

- ve středověku z latiny (*škola, tabule*), z němčiny (*křída*), románských jazyků (*armáda*),
  - v době národního obrození z polštiny (*věda*), z ruštiny (*vzduch*),
  - v novější době z francouzštiny (*prezident*), z italštiny (*alt, soprán* – hudební oblast), z angličtiny (*sport, dispečer, song* – sportovní, hudební a technická oblast),
  - z indiánských jazyků (*čokoláda*), z perštiny (*bazar*), z arabštiny (*káva*), z eskymáčtiny (*kajak*)
- **Slova mezinárodní** jsou přejatá slova, která nacházíme i v jiných jazycích (*atom, televize, džez*).
  - Odborné názvy cizího původu se užívají ve vědeckých spisech a mezi odborníky. V populárních výkladech pro širší veřejnost se používají synonymní názvy domácí.
  - V běžné komunikaci dáváme přednost domácímu názvu (kde je vžitý) před slovy přejatými.

❖ VÝSLOVNOST A PSANÍ PŘEJATÝCH SLOV

Jsou dány stupněm přizpůsobení cizích slov domácí slovní zásobě.

Ve slovech cizího původu:

- písmeno **x** vyslovujeme jako [ks] – *praxe, taxi*, jen v počátečním ex-, po němž následuje samohláska nebo souhláska h, vyslovujeme [gz] – *existence, exhalace, exaktní*.
- po tvrdých souhláskách píšeme také **i** – *kino, kilogram*, slabiky psané **di, ti, ni** vyslovujeme tvrdě [di, ti, ni] – *diktát, organizace, lokomotiva* a délku v nich neoznačujeme.
- spojení písmena **i, y** s jiným samohláskovým písmenem (ai, ie, ye ...) vyslovuje se souhláskou vloženou mezi i a samohlásku – *diagnóza, dialog, hyena, dieta, filozofie*, j se nevsouvá na švu – *polyamid, miliampér*.
- délku samohlásek obvykle označujeme a vyslovujeme - *tréma, akvárium, téma* (ale tematický), *tragédie*, délku neoznačujeme v příponě –*ura* – *inventura, literatura, kultura*, dlouhé **ú** píšeme ve slovech *túra, kúra* (léčebná), *pedikúra, manikúra*, v řadě slov délka kolísá – *milion – milión, archiv – archív*...
- ve slovech, kde vyslovujeme [z], píšeme obvykle **z** – *organizace, konzerva, analýza* (připouští se psaní i se –s-)

Dvojím způsobem můžeme psát:

příponu vyslovovanou [izmus] – *romantismus, romantizmus*, slova *kurz* [s] – *kurs, pulz* [s] – *puls*, u nichž v dalších pádech vyslovujeme [z], ve slovech *diskuse* – *diskuze, renesance* – *renesance*, můžeme vyslovovat i psát s i z, podoby se s jsou základní.

❖ SKLOŇOVÁNÍ OBECNÝCH JMEN PŘEJATÝCH

- Mnohá podstatná jména obecná cizího původu se skloňují podle svého rodu a zakončení jako slova domácí, např. *auto* (vzor město), *demokracie* (vzor růže).

- U některých typů jmen, zejména původu latinského nebo řeckého, však zakončení 1. pádu nerozhoduje.
  - Jména mužského rodu na **-us** mají tvary podle vzoru hrad nebo pán. Většinou se zakončení **-us** odsouvá: *romantismus (romantismu)*, *génius (génia, v pl. podle vzoru muž: géniové, 4. p. génie, 6. p. /o/ géniích, 7. p. s génii)*, ale zůstává: *kaktus (kaktusu)*, *humus (humusu)*, tvary obojí: *virus (viru, virusu)*.
  - Jména středního rodu zakončená na **-eum, -ium, -uum** mají tvary sg. a 1. a 4. p. pl. podle vzoru město, ostatní podle vzoru moře (zakončení **-um** se odsouvá), např. *muzeum (muzea)*, *individuum (individua)*, *studium (studia)*.
  - Jména středního rodu zakončená na **-um** mají tvary podle vzoru město (**-um** se odsouvá), např. *datum (data)*, *faktum (fakta)*, *centrum (centra)*.
  - Jména středního rodu zakončená na **-ma** kmen rozšiřují o **-at-** a skloňují se podle vzoru město kromě 2. p. sg., např. *téma (tématu)*, *drama (dramatu)*, *schéma (schématu)*.

Zvláštní skloňování mají jména ženského rodu typu **idea** (zčásti tvary podle vzoru žena, zčásti podle vzoru růže):

	sg.		pl.	
1. p.	idea	idej	idej	idey
2. p.	ideje	idey	idejí	
3. p.	ideji		idejím	ideám
4. p.	ideu		= 1. pádu	
5. p.	ideo!		= 1. pádu	
6. p. (o)	ideji		idejích	ideách
7. p.	idejí	ideou	idejemi	ideami

Kde se **j** vyslovuje, tam se také píše.

Některá přejatá podstatná jména se neskloňují, např. *relé, filé, angažmá, kupé, buly, froté, šodó*.

❖ SKLOŇOVÁNÍ CIZÍCH JMEN VLASTNÍCH

- Cizí jména vlastní skloňujeme většinou ve shodě se svým rodem a zakončením jako jména domácí – *Puškin (pán)*, *Sofie (růže)*, *Tokio (město)*.
- Slovanská jména, která jsou svým původem přídavná jména, skloňujeme jako česká přídavná jména – *Tolstoj (Tolstého)*, *Čajkovskij (Čajkovského)*.
- Jména zakončená na **-o** skloňujeme v dalších pádech podle vzoru pán – *Ševčenko (Ševčenka)*.
- Obecně známá jména na **-e** mají ostatní pády podle vzoru pán a vedle toho přijímají zakončení **-ho, -mu ...** podle skloňování zájmena ten – *Heine (Heina i Heineho)*
- Méně známá jména na **-e** a neslovanská jména na **-i** skloňujeme podle zájmena ten – *Verdi (Verdiho)*.
- U jmen řeckých a latinských se při skloňování odsouvá zakončení 1. pádu **-os, -es, -us, -as** a koncovky jsou podle vzoru pán – *Sofokles (Sofokla)*, kmen se rozšiřuje o **-n-, -d-, -t-**: *Cicero (Cicerona)*, *Paris (Parida i Parise)*, *Mars (Marta)*.

- Cizí jména zakončená na *-ea* skloňujeme jako podst. jm. idea – *Guinea* (*Guineje i Guiney*).
- Některá cizí jména se neskloňují – *Peru, Chile*.